

La ciència europea vol obrir les portes

La Comissió Europea ha decidit reforçar significativament els programes d'investigació científica i tecnològica amb l'objectiu d'acostar els coneixements als ciutadans i a les empreses que els han d'explotar, tal com passa als Estats Units.

Brussel·les vol obrir les portes dels laboratoris de recerca europeus. El V Programa Marc de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Demostració (RTD) s'ha proposat d'orientar-se a la resolució de problemes socials i ser més transparent i comprensible per als ciutadans. I aquest és un canvi important en l'estratègia que la Comissió Europea havia seguit fins ara.

El Programa Marc de RTD, l'instrument per a desenvolupar la política científica europea des de principi d'enguany fins el 2002, no vol ser únicament un mecanisme de finançament de la ciència, sinó que vol orientar la recerca científica al servei de la societat. No es parla de disciplines concretes, sinó d'objectius comprensibles pels ciutadans i orientats a la resolució de problemes. Una visió que podria semblar òbvia, però que fins ara no figurava en els documents estratègics dels responsables de la política científica de Brussel·les.

Durant l'any 1998 la Comissió Europea va dedicar-se a negociar i definir el V Programa Marc. Tanmateix, va treballar en la valoració del programa anterior, un cop consumat el seu termini. Entre les autocrítiques va destacar el fet que, si bé les tecnologies de la informació havien tingut molts recursos, no se n'havien aconseguit els resultats esperats. El teixit empresarial i social europeu no n'havia obtingut els beneficis esperats. Va ser un exemple més

ARXIU / RAFA GIL

El Programa Marc de RTD vol orientar la recerca científica al servei de la societat. No es parla de disciplines concretes, sinó d'objectius comprensibles pels ciutadans.

La lluita contra el càncer és una de les línies d'investigació que rebrà més fons. Els Estats Units i Europa han augmentat els seus pressupostos per a la investigació de malalties associades amb els estils de vida occidentals i l'envelliment, a més del càncer.

ARXIU / EFE

de l'eterna dificultat que té Europa a l'hora de convertir el seu immens capital de coneixements en riquesa i iniciatives empresarials. Aquesta és la gran assignatura pendent que el V Programa vol aprovar.

D'una altra banda, Brussel·les també s'ha proposat d'agilitar els mecanismes burocràtics sense renunciar als necessaris controls que exigeix la distribució de recursos públics. Aquests darrers temps, molts científics manifestaven que cada cop hi havia més burocràcia a Brussel·les. Tenien la sensació que augmentaven exponencialment el grups de pressió i disminuïen les persones realment interessades a fer ciència. De fet, molts investigadors dediquen més temps a tasques burocràtiques i de gestió que no pas a recerca científica. La Comissió Europea ha reaccionat, almenys sobre el paper, i ha incorporat en el V Programa Marc un conjunt de mesures per simplificar els procediments i per incrementar la transparència de la informació.

Qualitat de vida i competitivitat industrial. Pel que fa a les prioritats en recerca, el V Programa Marc es caracteritza per una integració més estreta de les lí-

Brussel·les també s'ha proposat d'agilitar els mecanismes burocràtics sense renunciar als necessaris controls.

nies d'investigació. Aquestes s'estructuren en quatre grans programes temàtics (qualitat de vida i gestió dels recursos vius; societat de la informació; creixement competitiu i sostenible; energia, medi i desenvolupament sostenible) per promoure la multidisciplinarietat, crear sinèrgies i evitar encavalcaments. Cada programa temàtic considera un conjunt d'accions clau, sempre inspirades en dos conceptes que configuren el codi genètic del V Programa Marc: la qualitat de vida dels ciutadans i/o la competitivitat de la indústria europea. Tanmateix, hi ha tres accions horitzontals: la cooperació amb els països no co-

munitaris, la innovació i la formació del personal de recerca.

Des de la perspectiva dels recursos, el V Programa Marc té un pressupost de 15.000 milions d'euros (gairebé 2,5 bilions de pessetes) per al període 1999-2002. La partida més important es dedica a les ciències de la vida. Les malalties cròniques i degeneratives, com el càncer o la diabetis, i cardiovasculars; la recerca en genomes i les malalties d'origen genètic; les neurociències; la salut pública; l'ètica biomèdica i la bioètica; i els aspectes socioeconòmics relacionats amb el desenvolupament de les ciències i les tecnologies biològiques, seran els grans protagonistes de la recerca europea d'aquests anys vinents. Tanmateix, les tecnologies de representació, creació i utilització del coneixement; la nanotecnologia, els ordinadors de velocitat ultraràpida i les xarxes intel·ligents també hi tenen un paper destacat.

La cursa amb els Estats Units. El V Programa Marc de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Demostració aconseguirà els seus objectius? I la pregunta del milió de dòlars: continuarem perdent terreny respecte als Estats Units?

La gran diferència entre europeus i americans està en la capacitat d'aquests de convertir el coneixement, els resultats de la recerca, en empreses lligades ja sigui a les indústries de la informació i les comunicacions, ja sigui a la biotecnologia o al medi. El problema no és pas tant de manca de capital intel·lectual d'Europa, o d'apostar més o menys en recerca bàsica, sinó en l'entorn del sistema ciència-tecnologia: en l'estructura dels centres de recerca i de la universitat; en la manca de capital risc, i en l'escassa capacitat emprendedora de la societat europea, etc.

De fet, en un món globalitzat, les prioritats científiques dels països rics pràcticament són les mateixes. El govern dels Estats Units ha establert que la recerca bàsica i la biomèdica seran les

grans prioritats científiques de l'any 1999. El vice-president Al Gore manifestava: "Prendrem el més gran compromís amb la recerca en la història dels Estats Units". Les vaques grasses tornen per als científics americans: els pressupostos del 99 preveuen un finançament federal global de 78.000 milions de dòlars (11,2 bilions de pessetes, aproximadament) en recerca i desenvolupament (R+D), xifra que equival a un increment del 2,6% respecte a l'any passat.

La primera potència científica mundial ha manifestat que vol mantenir aquest creixement de forma continuada fins l'any 2003. Aquest canvi d'orientació ha vingut després de la davallada en recursos de R+D entre el 1994 i el 1997, que va suscitar protestes i grans pressions dels sectors acadèmics i científics dels Estats Units. De fet, demòcrates i republicans han segellat un pacte al Congrés amb l'objectiu de doblar la inversió en R+D civil durant la dècada vinent.

L'augment de recursos en ciència i tecnologia s'explica per la bona salut de l'economia nord-americana. Un fet important és que la recerca civil, que representa un 48% del total, ha estat la gran beneficiària d'aquest increment dels recursos, quan la recerca militar continua el seu descens (un 0,3% menys respecte al 1998) des de la caiguda del mur de Berlín.

La part més grossa del pastís ha estat per als Instituts Nacionals de Salut. La recerca sobre les malalties associades amb els estils de vida occidentals i l'envelliment, a més del càncer, són les grans apostes científiques de Washington. En aquest sentit, l'anomenat Fons per a la Investigació al Segle XXI tindrà aquests anys vinents substancials aportacions de les empreses tabaqueres. La prioritització política de la biomedicina no vol pas dir que la primera potència científica del món abandoni els altres àmbits del coneixement. Com deia no fa gaire Harold Vermus, director de la poderosa xarxa d'Instituts Na-

L'augment de recursos en ciència i tecnologia s'explica per la bona salut de l'economia occidental. Les ciències de la vida són el far que ha de guiar l'orientació de la recerca aquests anys vinents.

cionals de Salut nord-americans, en la reunió anual de l'Associació Americana per l'Avenç de la Ciència (AAAS, en les sigles angleses), "els descobriments en biomedicina depenen del progrés en molts altres àmbits, com la física, la química i, en l'actualitat,

en enginyeria i informàtica". Això no obstant, les ciències de la vida són el far que ha de guiar l'orientació de la recerca aquests anys vinents. Europa navega seguint el mateix rumb.

Lluís Reales

Cicle

Ramon Llull: l'home i la seva obra

Coordinació: Antònia M. Calafat i Mercè Picornell

La figura de Ramon Llull continua essent desconeguda per a la majoria. Aquest cicle, adreçat a un públic no especialitzat, ens presentarà els aspectes de Ramon Llull que tothom hauria de conèixer.

■ 24 de febrer (dc)

A. SOLER

Ciència i literatura en Ramon Llull

■ 4 de març (dj)

J.M. RUIZ SIMON

Ramon Llull i el fonament de la veritat

■ 10 de març (dc)

A. BONNER

L'edició de textos medievals catalans: el cas de Ramon Llull

■ 18 de març (dj)

T. SALES

Ramon Llull, precursor de la informàtica

■ 24 de març (dc)

A. HAUF

Ramon Llull, o l'art d'inventar històries: claus «artístiques» de l'originalitat literària de l'Arbre exemplifical

Informació

FUNDACIÓ CAIXA DE SABADELL: tel.: 932 259 522

A/e: fundacio@caixasabadell.org

<http://www.caixasabadell.org>

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS:

Tel.: 932 701 620

Fax: 932 701 180

Entrada lliure

(places limitades)

Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47

del 24 de febrer al 24 de març de 1999,

de 19 a 20,30 hores del vespre

BARCELONA

FUNDACIÓ
Caixa de Sabadell

"SA
NOS
TRA"

Obra Social
i Cultural